

ตามไปดู...เรื่องผีหลอกกลุ่มน้ำแม่ทลอง
ภูมิปัญญาบรรพบุรุษล้ำสุดท้ายจับปลายังชีพ

ตามไปดู...เรือผีหลอกลุ่มน้ำ ภูมิปัญญาบรรพบุรุษล้ำสุดท้ายจบ

ปากแม่น้ำแม่กลอง จ.สมุทรสงคราม มีต้นตอเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ มีน้ำจืดจากแม่น้ำแม่กลองซึ่งมีต้นน้ำอยู่ที่จังหวัดกาญจนบุรีและน้ำเค็มจากทะเลปากอ่าวแม่กลองมาปะทะกันทำให้เป็นระบบนิเวศ 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ส่งผลให้เป็นระบบนิเวศที่มีความอุดมสมบูรณ์และก่อให้เกิดชีวิตที่มีความหลากหลายทางชีวภาพมากที่สุด

จ.สมุทรสงคราม นอกจากจะได้ชื่อว่า เป็น เมือง 3 น้ำ แล้ว ยังได้ชื่อว่าเป็นเมือง 3 นา อีกด้วยคือมีทั้งนาข้าว นาทุ้งและนาเกลือ และแม้ว่าสมุทรสงครามจะเป็นจังหวัดเล็กที่สุดของประเทศไทยด้วยมีพื้นที่เพียง 416.707 ตารางกิโลเมตร แต่ความหลากหลายทางชีวภาพที่ยังคงสภาพความสมบูรณ์ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และแหล่งความรู้ภูมิปัญญา โดยเฉพาะการทำประมงทั้งน้ำจืดและน้ำเค็มมีการใช้อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น

ถิ่นมาอย่างยาวนานไม่ว่าจะเป็นอวน ตาข่าย เบ็ดไซ และลอบ โดยมีเรือพาย เรือแจว หรือเรือใบเป็นพาหนะเคลื่อนที่ไปบนผิวน้ำ

เรือผีหลอก เป็นกรรมวิธีจับสัตว์น้ำในยามล่าคืนชนิดหนึ่งที่บรรพบุรุษชาวประมงพื้นบ้านคิดค้นขึ้นด้วยความชาญฉลาด เพียงพายเรือลัดเลาะไปตามชายฝั่งเพื่อให้กุ้งปลาตกใจกระโดดหนีเหมือนถูกผีหลอกขึ้นไปในเรือได้อย่างน่าอัศจรรย์ ส่วนอุปกรณ์ในการทำเรือผีหลอกนั้น ชาวบ้านจะนิยมใช้เรือที่ทำจากไม้เต็งเพราะมีความแข็งแรง

เรือผีหลอกกลุ่มน้ำแม่กลอง บรรพบุรุษล่าสัตว์จับปลาชิงชีพ

ขนาดกว้างของเรือ 50 เซนติเมตร และยาวประมาณ 6-7 เมตร ด้านหนึ่งนำแผ่นกระดานไม้ทาสีขาวติดเป็นแผงกว้างประมาณ 70 เซนติเมตร และยาวเท่าตัวเรือพาดไว้ข้างเรือให้ด้านหนึ่งลงไปแช่น้ำเล็กน้อยเพื่อกรีดน้ำให้ปลาตกใจ ส่วนอีกด้านหนึ่งของเรือปักไม้ไผ่ซึ่งตายสูงประมาณ 1 เมตร เพื่อดักกั้งปลาที่ตกใจแล้วกระโดดขึ้นเรือไม่ให้ไหลออกไปจากตัวเรือ ส่วนการนำเรือผีหลอกออกล่ากั้งปลาชาวบ้านนิยมออกในเวลากลางคืน เพราะสีขาของแผ่นกระดานทำให้กั้งปลาตกใจง่าย

ส่วนกรรมวิธีจับปลานั้นเมื่อนำเรือออกไปถึงจุดที่มีปลาชุมก็จะเลื่อนแผ่นกระดานสีขาวมาพาดไว้ข้างเรือด้านริมตลิ่งโดยให้กรีดไปกับน้ำและพายเรือที่มีสภาพเพียงเล็กน้อยตามแผ่นกระดานสี

ขาวไล่ไปตามชายตลิ่งอย่างเงิบ ๆ เมื่อกั้งปลาที่อยู่ตามริมตลิ่งตกใจสีขาวของแผ่นกระดานก็จะกระโดดหนีสุดแรงขึ้นมาตกในเรือซึ่งการจับปลาโดยวิธีนี้ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอีกทั้งไม่มีมลพิษ และไม่ต้องใช้สารเคมีหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สิ้นเปลือง ใช้เพียงความรู้และเข้าใจธรรมชาติเป็นทุนแทนการลงทุนเป็นภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

สำหรับการออกล่ากั้งปลาโดยใช้เรือผีหลอก ชาวประมงต้องใช้ทั้งสมาธิและความอดทนค่อนข้างสูงเพราะนอกจากเรือที่มีขนาดเล็กอาจจะพลิกคว่ำได้ง่ายหากไม่ชำนาญแล้ว ยังจะต้องอดทนกับขุบ ความเงิบ ความมืด และอากาศที่หนาวเย็นกลางคืนนอกจากการออกล่าปลาแต่ละครั้งก็เหมือนกับการเสี่ยงโชคได้บ้างไม่ได้บ้างเนื่องจากสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติยังนานวันก็เริ่มลดปริมาณลง สาเหตุก็เพราะธรรมชาติที่เสื่อมโทรมจากน้ำมือมนุษย์นั่นเอง ทำให้การหาปลาที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในอดีต เช่นเรือผีหลอกกลายเป็นเครื่องมือจับปลาที่ล้าสมัยจนกระทั่งสูญหายไป ที่ยังหลงเหลืออยู่ขณะนี้ก็จะจะมีอยู่เพียงแค่ลำเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นของลุงปรน แก้วประเสริฐ ซึ่งท่านก็อายุ 65 ปีแล้ว อยู่บ้านเลขที่ 60 หมู่ 6 ต.ปลายโพรงพาง อ.อัมพวา ซึ่งท่านยังอนุรักษ์เรือผีหลอกนี้ไว้ให้ลูกหลานได้เห็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของชาวประมงอยู่

แต่ก็ไม่แน่ว่าหากวันใดคุณลุงปรน เกิดเป็นอะไรไป เรือผีหลอกลำนี้อาจเป็นลำสุดท้ายของ จ.สมุทรสงคราม และคนรุ่นหลังก็อาจจะไม่ได้มีโอกาสดูเห็นเรือผีหลอก ภูมิปัญญาโบราณตลอดไปก็เป็นได้

มานพ จันทร์ฤกษ์